

یادداشت حنیف غفاری؛ دکتری روابط بین الملل

نفی شرق برای اثبات غرب!

بر گزارى مکرر اجلاس شانگهای و بریکس در سطوح گوناگون و به‌طور کلی نوع روابط ما با یکن و مسکو در برهه حساس و سرنوشت‌ساز کنونی که شاهد فعال‌سازی مکانیسم‌ماشه و تشدید تهدیدات همه‌جانبه غرب علیه ایران هستیم مولد مباحثات گوناگونی در عرصه سیاست خارجی کشورمان بوده‌است. بسیاری از مخاطبان درصددسنجش حدودو ثغور این روابط و برخی دیگر، با نگاه سیاست‌زده درصدد نفی مطلق آن هستند. در چارچوب نگاه استراتژیک کلان، وظیفه دست‌نگاه دیپلماسی کشور این است که با تکیه بر اصل تأمین منافع ملی و همچنین دیپلماسی منطقه‌ای و تعامل با همسایگان، مجموعه‌ای از راهبردها را تعریف کند تا نیازها و اهداف کشور را در مقاطع مختلف برآورده سازد. روسیه، پس از تنش‌های مربوط به جنگ اوکراین و گسترش ناتو به شرق، در یافته است که پذیرش کشورهایی چون گرجستان، مولداوی، اوکراین و آذربایجان در ناتو، نیروهای نظامی اروپا را به مرزهای این کشور نزدیک‌تر خواهد کرد. این تحولات، تهدید غرب علیه روسیه را پررنگ‌تر کرده و مسکو را به این نتیجه‌رسانده است که باید به ایران به‌عنوان یک شریک راهبردی نزدیک‌تر شود؛ اگرچه در این مسیر اختلافاتی نیز میان طرفین بر سر تفسیر تحولات گذشته و جاری در حوزه روابط بین‌الملل وجود دارد. اما این اختلافات قطعاً نمی‌تواند نافی اصل همپوشانی و هم‌افزایی طرفین در مسیر مواجهه با تهدیدات قطعی غرب تلقی شود. کشور چین نیز در مسیر دست‌یابی به هژمونی و قطبیت اقتصادی -امنیتی خود در نظام بین‌الملل تهدیدی دائمی برای دموکرات‌ها و جمهوری‌خواهان آمریکا محسوب می‌شود. در چنین شرایطی اصل همباری در روابط بین‌الملل، پکن را بر آن داشته تا با کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران که اساساً منتقد و مخالف حکمرانی غربی در حوزه روابط بین‌الملل است، از تباط

ز نزدیک‌تری برقرار کند.

همانگی که بازرگان در نظام بین‌الملل با تهدیدات فزاینده‌ای روبه‌رو می‌شوند، به‌طور طبیعی به‌دنبال یافتن شرکای تاکتیکی و استراتژیک هستند؛ این یک اصل عقلانی در روابط بین‌الملل است. ایران، روسیه و چین توانایی آن را دارند که برای مقابله با تهدیداتی که منافعشان را از سوی برخی کشورها به خطر می‌اندازد، یک بلوک یا منظومه‌هم‌افزا تشکیل دهند. پیش‌شرط اصلی ایجاد چنین بلوکی، وجود ظرفیت و اراده لازم است که این علاقه را بران، روسیه و برخی کشورهای حوزه شانگهای، بریکس و اوراسیا مشاهده می‌شود. سند سیاست خارجی روسیه، ایران را به‌عنوان یک طرفیت استراتژیک برای این کشور معرفی می‌کند. این قاعده در خصوص چین نیز صادق است. در این میان نه خبری از وابستگی و عدم‌استقلال ایران هست و نه عدم‌وقایبینی در قبال اختلافات قطعی و محتمل.

در این میان، توجه به اسناد سیاست خارجی و دکترین حاکم بر روابط دیپلماتیک روسیه و چین ضروری است؛ به‌عنوان مثال، در منشور سیاست خارجی روسیه ۲۰۲۲، اولویت دسترسی به آب‌های آزاد اشاره شده که ایران با توجه به موقعیت جغرافیایی خود، می‌تواند نقش مهمی را در تأمین این نیاز ایفا کند. باید تأکید کرد که «نگاه به شرق» به‌معنای وابستگی به شرق نیست، بلکه هدف اصلی ایجاد هم‌افزایی استراتژیک و تاکتیکی میان ایران، روسیه، چین و سایر کشورهای شرقی برای تحقق منافع ملی است. ایران هرگز قرار نیست به یک متغیر وابسته در نظام بین‌الملل تبدیل شود؛ زیرا این امر با گفتمان انقلاب اسلامی همخوانی و نیستی ندارد، اما این مسئله نه به‌معنای نفی ظرفیت‌های ارزنده شرق و نه اثبات عدم‌دشمنی مطلق غرب با ایران است. بهتر است منتقدان همیشگی نگاه به شرق در عرصه سیاست خارجی آگاه باشند که تاریخ انقضای استناد به فرمول نخ‌نما و البته خطرناک «نفی شرق برای اثبات غرب» سپری شده‌است.

روزنه

ولع کشتن!

یکی از دل‌مشغولی‌های ترامپ در دوره دوم ریاست‌جمهوری‌اش علاقه به تغییر نام‌هاست. او حدود ۲۰۰۰ نام پیش به زعم خودش نام خلیج‌مکزیک را به خلیج آمریکا تغییر داد و در اقدام دیگری گفته است که از این بعد وزارت دفاع را وزارت جنگ آمریکا بنامیم. پیرمردی که حدود یک هفته به‌دست‌ورانه خبر مرگش را به‌دلیل غیبت بی‌سابقه ۱۰ روزه گمانه‌زنی می‌کردند، اکنون که چند روزی است روی‌رویه دوربین‌ها قرار گرفته، با ادعای صلح‌طلبی و نامزدی برای جایزه صلح نوبل، قلم به‌دست گرفته تا پنتاگون را بعد از این وزارت جنگ بنامند؛ اقدامی که بیش از هر چیز چهره بدون روتوش او را نشان می‌دهد.

دفاع با جنگ؟

آنچه درباره تغییر نام وزارت دفاع به وزارت جنگ می‌دانیم:

■ **استدلال ترامپ:** رئیس‌جمهور آمریکا درباره تغییر نام وزارت دفاع گفته است: «دفاع بیش از حد دفاعی است و ما می‌خواهیم اگر مجبور شدیم، تهاجمی هم باشیم.»

■ **تأسیس اولیه وزارت جنگ:** وزارت جنگ توسط کنگره در زمان ریاست‌جمهوری جورج واشنگتن در سال ۱۷۸۹ و چندماه پس از تصویب قانون اساسی تأسیس شد.

■ **۱۵۰سال جنگ:** آمریکا حدود ۱۵۰ سال یعنی تا سال ۱۹۴۷ وزارت جنگ داشت و در این مدت دولت آمریکا با انگلیس، اسپانیا، مکزیک، فیلیپین، جنگید. جنگ‌های جهانی اول و دوم و همچنین جنگ داخلی شمال و جنوب و جنگ با یومیان سرخ‌پوست نیز از دیگر جنگ‌های این کشور است.

■ **چرا بی تغییر نام وزارت جنگ به وزارت دفاع در زمان ترومن (۱۹۴۷):** ریچارد ج. کوهن، استاد دانشگاه کارولینای شمالی و متخصص تاریخ نظامی گفته که تغییر نام وزارت جنگ به وزارت دفاع منعکس‌کننده تأکید آمریکا بر اجتناب از جنگ است.

■ **ریک اسکات، سناتور فلوریدا، جمهوری خواه و حامی سرسخت ترامپ و تغییر نام پنتاگون:** از نش‌اش آمریکا «کنشده‌ترین نیروی جنگی روی کره زمین» است.

کارخانه تسلیحاتی اسرائیل در انگلیس تعطیل شد

به‌دنبال اعتراضات گسترده حامیان فلسطین در انگلیس، کارخانه تسلیحاتی اسرائیلی در شهر بریستول که تسلیحات مورد نیاز در جنگ غزه را تأمین می‌کرد تعطیل شد. منتقدان جنگ بارها در مقابل این کارخانه تجمع کرده بودند. /گاردین



خنثی‌سازی عملیات تروریستی گسترده علیه عراق

نماینده پارلمان عراق از خنثی‌شدن عملیات تروریستی ابتدای گفته نیروهای حشدالشعبی و نیروهای امنیتی عراق با همکاری یکدیگر ضمن خنثی کردن این عملیات، منطقه را پاکسازی کردند. /المعلومه

دریچه

زخم‌های جنگ بر تن کودکان غزه؛ از موشک تا مننزیت

جنگ ویرانگر رژیم صهیونیستی علیه غزه، فاجعه‌ای بهداشتی و زیست‌محیطی به بار آورده که بیشترین آسیب را به نوزادان و کودکان وارد کرده است. بیماری‌هایی که پیش‌تر در نوار غزه نادر یا حتی ناشناخته بودند، اکنون به شکل گسترده‌ای شیوع یافته‌اند. از جمله نگران‌کننده‌ترین موارد، بازگشت ویروس فلج اطفال به غزه است؛ بیماری‌ای که پس از ۲۵ سال در اکتبر ۲۰۲۴ دوباره مشاهده شد. بیماری‌های خطرناک دیگری نیز در ماه‌های اخیر شدت گرفته‌اند، مانند مننزیت، ذات‌الریه (سینه‌پهلو) و سندروم گیلن‌باره.

آمار وزارت بهداشت غزه از ابتلا به بیماری‌های عفونی

۴۵۲ مورد مننزیت

۱۰۳ هزار مورد گال

۶۵ هزار مورد ضایعات پوستی

۱۱ هزار مورد آبله‌مرغان

۷۱ هزار مورد هیپاتیت A

۱۶۷ هزار مورد اسهال خونی

۱۱۱۶ مورد مننزیت نخاعی

۶۴ مورد سندروم گیلن‌باره که ۳ مورد از آنها منجر به مرگ شده‌اند.

در بیمارستان کودکان «الر تسی» در شهر غزه، کودکان ۳ساله‌ای به نام عزالدین صبره در بخش مراقبت‌های ویژه بستری است. او که به ذات‌الریه شدید و مشکلات تنفسی دچار شده بود، پس از ۲ ماه مبارزه با بیماری، دچار ایست قلبی شد و با تلاش پزشکان نجات یافت. در این بیمارستان بیشتر بیماران نیاز فوری به دستگاه تنفس مصنوعی دارند و مدت طولانی در بخش مراقبت‌های ویژه بستری می‌مانند. عزالدین در ۲۰ روز گذشته، ۲ بار دچار عود بیماری شده است. این در حالی است که از هر ۵ پذیرش در بخش آی‌یو سی (ICU)، ۴ مورد مربوط به ذات‌الریه است که همگی علائم تب بالا، تنگی نفس، درد مفاصل و عضلات و واکنش کند به درمان دارند.

افزایش غیرعادی این بیماری‌ها، همراه با بازگشت علائم حین درمان، نشان‌دهنده بحران شدید بهداشتی در غزه است. در همین بیمارستان، لارا البطراوی ۸ساله پس از ۵روز اقامت در ICU به تازگی مرخص شده است. او به سندروم گیلن‌باره مبتلاست. لارا دچار فلج کامل شده بود و به‌مدت ۵۰ روز به دستگاه تنفس وصل بود. حالا که از ICU بیرون آمده، همچنان سوءتغذیه شدید دارد.

نگاه

رویارویی نظامی مصر و اسرائیل، سناریوی دور یا نزدیک؟

درحالی‌که مذاکرات برای آتش‌بس در غزه بی‌نتیجه مانده، مصر عملاز این گفت‌وگوها کنار گذاشته شده است؛ وضعیتی که نگرانی‌های شدید قاهره را برانگیخته است. مقامات اطلاعاتی مصر هشدار داده‌اند که احتمال دارد حمله گسترده رژیم صهیونیستی به غزه باعث شود هزاران فلسطینی به سمت مرز سینا سرازیر شوند و هرج‌ومرجی جدی در منطقه ایجاد شود. با قطع کامل ارتباط رسمی بین قاهره و تل‌آویو، صهیونیست‌ها در حال پیش‌بردن نقشه‌ای هستند که هم‌امنیت مرزهای جنوبی مصر را تهدید می‌کند و هم پیمان سازش دوطرف را در معرض فروپاشی قرار می‌دهد. مقامات اطلاعاتی مصر می‌گویند صهیونیست‌ها از ابتدار آتش‌یس جدی نبودن و اهداف دیگری دنبال می‌کنند که غیرتنداز: ■ برای بنیامین نتانیاهو اشغال کامل غزه یک موضوع حیثیتی است؛ حتی به قیمت جان اسرای اسرائیلی. ■ اسرائیل به‌دنبال اشغال کامل غزه تا ۱۷ اکتبر (سالگرد جنگ) است. ■ نتانیاهو قصد دارد پرچم اسرائیل (رژیم صهیونیستی) را در شهر غزه برافرازد. ■ بمباران بخش‌هایی از مرز برای باز کردن راه مهاجرت اجباری فلسطینیان به صحرای سینا

واکنش احتمالی قاهره

■ هشدارهای مستقیم قاهره به تل‌آویو درباره هرگونه اقدام نظامی در مرز ■ تأکید بر پاسخ نظامی به هرگونه تعرض به مرزها ■ استقرار حدود ۴۰هزار سرباز مصری در مرز با غزه برای کنترل بحران احتمالی

تنش‌های قاهره _ تل‌آویو

■ کنترل اسرائیل بر کریدور فیلادلفیا (در مرز غزه-سینا) مورد اعتراض مصر است. ■ رژیم صهیونیستی اشغال فیلادلفیا را اقدامی امنیتی می‌داند؛ مصر آن را نقض پیمان ۱۹۷۹ می‌خواند. ■ قاهره این کنترل را تشدید محاصره غزه و تهدیدی برای ثبات مرزهای داند. ■ تهدید رژیم صهیونیستی به توقف قرارداد گازی ۳۵میلیارد دلاری با مصر

میدل ایست‌ای نوشته: تهدید لغو قرارداد گازی تل‌آویو و قاهره

در واقع تهدیدی اقتصادی و ابزار فشار برای پذیرش کوچ اجباری فلسطینی‌ها به سیناست. مصر در حال حاضر در موقعیتی دشوار قرار گرفته؛ از یک سو تلاش برای حفظ مرزها و امنیت ملی و از سوی دیگر فشار فزاینده صهیونیست‌ها برای اجرای سیاست‌هایی که ثبات منطقه را تهدید می‌کند. بر همین اساس است که قاهره هشدار داده عبور از خطوط قرمزش، می‌تواند این بار منجر به تقابل نظامی مستقیم با اسرائیل شود.

طرح ارتش چه بود؟

رودولف هیکل که چندماه است به فرماندهی ارتش منصوب شده، طرحی شامل ۵مرحله را به کابینه لبنان پیشنهاد داد. هیکل هفته گذشته در اظهارنظری جنجالی زیادی به پا کرده بود. هیکل به مسئولان لبنانی مخصوصا جوزف عون اعلام کرده بود در صورتی که طرف‌های خواستار ریخته‌شدن خون لبنانی‌ها به‌دست ارتش باشند او ترجیح می‌دهد از فرماندهی ارتش کناره‌گیری کند. روزنامه الشرق الاوسط چاپ عربستان گزارشی

نکته مثبت طرح ارتش چیست؟

در این طرح عنوان شده است که نخستین شرط برای این موضوع «توقف حملات اسرائیل به لبنان» خواهد بود و اگر این اتفاق نیفتد هیچ خلع سلاخی رخ نمی‌دهد. این طرح شامل ۴۴ بند است که برخی از این موارد شامل خروج اسرائیل از لبنان، پایان حملات و آزادی اسرای لبنانی است.»

وزرای شیعه لبنان چه گفتند؟

کابینه لبنان دارای ۷وزیر شیعه است که بعد از این ماجرا جلسه را ترک کردند. برخی از آنها طلی مصاحبه‌ای به طرح کابینه واکنش نشان دادند.

فادی مکی، وزیر توسعه اداری: اگر استغفاى من از دولت به نفع منافع ملی باشد، آماده‌ام این استعفا را در اختیار جناب رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر قرار دهم. **تامارا زین، وزیر محیط‌زیست:** بر برخی رسانه‌ها

هشدار آمریکا

روزنامه نیویورک تایمز به نقل از مقامات آمریکایی نوشت که دولت ترامپ هشدار داده است زمان برای خلع سلاح حزب‌الله لبنان رو به اتمام است و رهبران این گروه با خطر از دست دادن حمایت مالی واشنگتن و کشورهای خلیج‌فارس مواجه هستند. این

حملات اسرائیل ادامه دارد

اشغالگران اسرائیلی پریشب حمله هوایی گسترده‌ای را به تعدادی از روستاهای ساحلی در منطقه جنوبی انجام دادند که شامل بیش از ۱۵حمله بود. این حملات منجر به شهادت ۵نفر و زخمی شدن ۱۶نفر شد؛ لبنانی ازجمله ۳کودک ۵و سوری، ازجمله یک کودک. به این ترتیب، تعداد شهدا از زمان توافق آتش‌بس در ۲۷نوامبر به بیش از ۲۶۴نفر رسیده و تعداد زخمی‌ها از ۵۴۰نفر فراتر رفته است.

نظرسنجی جدید درباره سلاح مقاومت

مؤسسه الدولیه للمعلومات در یک نظرسنجی، موضوع خلع سلاح مقاومت را مورد بررسی قرار داد و از آحاد مردم این کشور در این خصوص سؤالاتی پرسید.

۲۱ تا ۲۴ آگوست از ۱۰۰۰ لبنانی نظرسنجی شد. سؤال اصلی نظرسنجی این است: آیا موافق خلع سلاح حزب‌الله هستید؟



سؤال دیگر نظرسنجی: آیا حزب‌الله سلاح‌های خود را بدون ضمانت واقعی تحویل خواهد داد یا خیر؟



در میان رأی‌دهندگان اقوام و مذاهب مختلف حضور داشتند که درباره خلع سلاح مقاومت نتایج زیر به‌دست آمد:



این نظرسنجی نتیجه می‌گیرد بیش از نیمی از لبنانی‌ها (۵۸.۲درصد) از تحویل سلاح‌های حزب‌الله قبل از دریافت ضمانت حمایت نمی‌کنند؛ در حالی که ۳.۲درصد معتقد نیستند دشمن پس از تحویل سلاح‌ها از مواضعی که در جنوب اشغال کرده عقب‌نشینی یا تجاوزات و حملات خود را متوقف کند.

واکنش دو گانه شیعه

علی عمار، نماینده پارلمان و عضو فراکسیون وفاداری به مقاومت: «سلاح مقاومت مشروع است؛ چه از نظر قانون اساسی و چه از نظر شرعی، به‌ویژه با توجه به اشغالگری و تجاوز مداوم اسرائیل این موضوع مهم است.»

ناصر جابر، عضو فراکسیون توسعه و آزادی وابسته به جنبش امل: از هرگونه گفت‌وگوی آرام برای تدوین استراتژی امنیت ملی استقبال می‌کنیم، اما نه اینکه روند عجولانه برای خلع سلاح باشد.

